

"The Thought" Lithuanian Newspaper / Licensed by ICD, Office of Military Government for Bavaria / Editor and publisher: J. Vasaitis / Printed by Drucker- und Verlags-gesellschaft e. G. m. b. H., Mem-mingen/Allgäu, Schranenplatz 6. — Postcheckkonto München Nr. 14 210.

MINTIS

Karo valdžios leista / Redaktorius leidėjas J. Vasaitis / Laikraštis išeina pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais. / Prenum mėn 10.— RM atakiras Nr. 80 pfa. / Ein saskaita: Volksbank Memmingen e. G. m. b. H. Nr. 9149. / Adresas: „Mintis“, 13b Memmingen. Postfach 110. Postcheckkonto München Nr. 14 210.

Nr. 21 (258), II metai

LAIKRASTIS LIETUVIŲ BENDRUOMENEI

Memmingen, 1947. II. 24.

VIETOJ KARO BELAISVIŲ, DP?

Pasituntinio Andre Bosquet vadovaujama komisija netrukus atvyks į amerikiečių zoną, kad vietoje ištirtų amerikiečių pasiūlymą: — kaip pakaitalą už karo belaisvius, kurie ne-mori Prancūzijoje pasilikti, verbuti išvietintuosius iš amerikiečių zonos. Amerikiečių kari-nių įstaigų daviniais, tai liestų 50.000 len-kų, 80.000 baltų ir 10.000 jugoslavų. Bet ka-dangi US zonoj stovyklose gyvenantieji žy-dai, kurių esama 120.000, nelinkę vykti į Prancūziją, bet labiau nori į Palestiną, tai vietoj 600.000 karo belaisvių galima pasiūly-ti tik 140.000 DP. Todėl Prancūzijos vyriau-

sybė numato verbuti vokiečių darbininkus, jeigu dauguma karo belaisvių nuspręstų mle-liau grįžti į tėvynę.

Kaip Reuteris praneša, vienoje karo belais-vių stovykloje 130 km. į rytus nuo Bordeaux esąs susektas slaptas radio siųstuvus, kuris pagelbėdavo karo belaisvius iš visų pietų Prancūzijos stovyklų pabėgti.

Dena perduoda amerikiečių okupac. pa-jėgų vyr. būstinės pranešimą, kad pasibai-gus karo veiksmams apie 7.200.000 vokiečių karo belaisvių pateko į sąjungininkų rankas.

Iki 1946 m. gruodžio mėn. 15 d. atleista 3.054.667 į amerikiečių zoną. 1.660.138 buvo traktuojama kaip nekariai ir be atleidimo dokumentų paleisti ir 2.397.588 buvo pasiūsti į kitas zonas arba perduoti kitoms sąjungininkėms valstybėms. 15.285 mirė nuo žaidų arba dėl kitokių priežasčių būdami belaisvė-jė. Ir iš apie kokių 38.250 vokiečių belaisvių, kurie tebėra pas amerikiečius — 20.000 yra Italijoje, kurie dirba prie amerikiečių armijos demobilizacijos įrengimų. Numatoma ir tuos iki 1947 m. birželio mėn. 30 d. atleisti. Apie 1.750 blaisvių dirba prie amerik. kapų registr. komandos, daugumoje Prancūzijoje. Pasitari-mai kaip tik vyksta dėl jų pakeitimo civili-niais tarnautojais. 500 belaisvių dirba istori-niam štabo skyriuje ir 16.500 belaisvių ran-dasi dar amerikiečių zonoj Vokietijoje.

Pagal keturių susitarimą, visi buvusieji vo-kiečių kariai, kurie kilę iš amerikiečių zonos ir sąjungininkų buvo paimiti į nelaisvę, prieš jų atleidimą turi būti perduoti amerikiečių stovykloms. Tas pats susitarimas galioja ir atleidžiant vokiečius, kurių gyvenamoji vie-ta yra kitoje zonoje, iš amerikiečių belaisvės. Jie turi taip pat pereiti ir atatinamos zonos okupac. valst. kariuomenės stovyklas.

Londonas. Amerikiečių zonoje Prancūzijos komisija lanko DP stovyklas. Jos apsilanky-mas teturi tik informacinio, bet ne įsipareigo-jimo pobūdį.

Anglijos skundas prieš Albaniją

Naujorkas. (NF.) Britų atstovas saugumo taryboje Sir Alexander Cadogan pateikė savo valdžios skundą prieš Albaniją, ku-riame Albanija kaltinama tyčia ir slapta padėjusi 1946 m. spalio 22 d. Korfu prap-laukime minas, kuriomis buvo sunkiai su-žaloti britų naikintuvai „Saumarez“ ir „Vo-lage“. Nelaimėje žuvo 44 jūrininkai ir 42 buvo sužeisti. Naikintojas Saumarez po to tuojau nuskendo. Korfu kanalas 1944 m. nuo minų buvo pilnai išvalytas.

Abu naikintuvai 1946 m. spalio 22 d. 15.45 valandą išgirdo sunkiųjų kulkosvaidžių šau-dymą iš Albanijos krantų. Tačiau į tai ne-atsižvelgdamai jie plaukė toliau. Aštuoniomis minutėmis vėliau naikintuvus Sauma-rez užplaukė ant minos ir turėjo būti vel-kamas naikintuvo Volage. 39 minutėmis nuo to įvykiu praslinkus, pasirodė iš Albanijos uosto Saronda motorlaivis su balta vėliava ir, nei nemanydamas suteikti pagalbą, pa-prašė paaikškinti dėl plaukiojimo Albanijos teritoriniais vandenimis. Po trijų ketvirčių valandos užplaukė ant minos ir naikintu-vas Volage, kuriam buvo sunaikintas šonas.

Apie katastrofą tuojau buvo painformuota viduržemio jūros tarptautinė minų pašali-nimo organizacija, pagal kurios vienbalsiai priimtą rezoliuciją britų laivyno vieneto 1946 m. lapkričio mėn. 12 — 13 d. pravedė Karfu pravažiavime minų pašalinimo dar-bus.

Cadogenas priminė Haagos konvenciją, pagal kurią išdėdijimas slapčių minų laukų be ypatingo paskelbimo yra žiaurus sulaužy-

mil. Mažumos — latviai, Valka srityje, o apie Petserį rusai, kurie 1939 m. pareikalavo kultūrinės autonomijos. Dauguma, 58% visų gyventojų, verčiasi žemės ūkiu, 17% dirba pramonėje. Estų nemaža dalis, apie 250.000, gyvena svetur, 180.000 sovietuose, o JAV — 45.000.

Estijos ūkiškas gyvenimas brendė, o tautos gėrbūvis kilo. Žemės ūkio pažanga toli pra-lenkia kaimynus suomių, švedus ir sovietus. Pramonės gamyba, ypač chaluno ir jo gami-nių, fosforitų, celulozės, misko medžiagų ir eilės kitų pramonės šakų, nuolat didėjo. Iš-vežimas, išskyrus krizės metus, sparčiai au-gė. 1920—24 m. išvežimą prilyginus 100%, siekia 511.

Estų kultūrinis lygmuo aukštus. Jie vieni pirmųjų Pabaltijį pradeda spausdinti knygas. 1535 m. atspausdinta Wanradt Koell liutero-nišką katekizmą, kuris padarė didelę įtakos estų tautai. Dailioji literatūra, ne dėl estų kaltės, pasirodo tik XIX amž. Tautinis epas

Susekta slapta vokiečių organizacija

Londonas. Naktį iš šeštadienio į sekma-dienį amerikiečių ir britų saugumo organai pradėjo abejose zonosose slaptos nacių orga-nizacijos likvidavimo akciją. Jau suimta keli šimtai žmonių. Akcija tebeelina. Orga-nizacija turėjo tikslą atkurti Vokietijos mi-litarinę jėgą, sustabdyti pramonės išmonta-vimą ir pasiimti radovavimą priešsovie-tinei kovai. Ji norėjo tebeišlaikyti pa-slapytę bakteriologinių ginklų, priversti sąjungininkus paklusti jų norams. Suim-tųjų tarpe yra ir OKW bakteriologinio karo svarbiausias specialistas. Dallis suim-tųjų buvo seniai ieškomi už nusikaltimus žmoniškumui ir karo nusikaltimus. Organi-zacija perversino savo pajėgas ir nedaver-tino saugomo organų budrumo.

Anglijai trūksta 180.000 darbininkų

Londonas. Britų vyriausybė paskelbė pro-memorią dėl ūkinės padėties 1947 m. Svarbiausia susidariusių sunkumų priežas-tim nurodytas darbo rankų trūkumas, o da-liniai ir disponuojamų darbo pajėgų neti-kės pasiskirstymas. Anglies pramonel trūksta mažiausia 180.000 darbininkų. Maž-daug kita tiek trūksta kitoms šakoms ir žemės ūkiui. Ir taupiausiai naudojant bei tiksliausiai paskirstant savašias darbo jė-gas, vis dėlto, apie 100.000 darbininkų tu-rėtų būti tuojau suverbuti DP stovyklose. Nusistatymas prieš užsienio darbo pajėgas visose sąlygose neišlaikęs jokios kritikos ir turis būti užgniauztas. Darbininkų reikla-ieškoti ten kur jie galima rasti. Reikėtų į fabrikus verbuti ir savašias moteris. Per-metimas darbininkų iš mažiau reikalingų vietų į reikalingesnes būsiąs atliktas laisvu būdu, nes prievarta nesuderinama su demo-kracija, o planavimas suderinamas su laisve.

Londonas. D. Britanijos komunistų parti-ja buvo susirinkusi savo 19-tam metiniam suvažiavimui. Dalis suvažiavimo dalyvių pasisakė už išnaudojimą dabartinės krizės proletariato diktatūrai Anglijoje įkurti. Tačiau balsuojant šis siūlymas buvo di-dele balsų dauguma atmestas. Suvažiavi-mas priėmė sveikinimo rezoliuciją raudo-nosios armijos 29 metų progą. Svečiais suvažiavime dalyvavo ir šeši komunistai iš anglų amerikiečių zonų.

Londonas. Sovietų propaganda anglies krizę Anglijoj linkusi priskirti perdideliu laikomų karių kiekiui ir pardieliems užsiangažavimams užsienyje. Tačiau tikli-masi, kad Maskvos konferencija užčiaups burną šitokiems sovietų išsigalvojimams.

Prancūzija nori gauti DP

Paryžius. Prancūzijos komisija vadovau-jama pasituntinio André Bosquet atvyksta į amerikiečių zoną, kad vietoje ištiktųjų ga-limybe pasinaudoti amerikiečių siūlymu vietoj būtina darbą dirbusių, bet reikalingų atleisti vokiečių karo belaisvių, pakviesti darbas išvietintuosius DP. Oku-pacinių įstaigų daviniais darbams tefektu 50.000 lenkų, 80.000 pabaltijiečių ir 10.000 jugoslavų, nes Amerikos zonos stovyklose gyvenantieji 120.000 Lenkijos žydų rodo didesnį norą vykti Palestinon. Tad turimų tinkamų darbu DP skaičiumi tegalėtų būti pakeisti 140.000 dirbančiųjų belaisvių iš 600.000 bndro skaičiaus. Likusių pakeiti-mui manoma verbuti darbas vokiečius, jei didesnis skaičius belaisvių atsisakys likti laisvais darbininkais Prancūzijoje.

Anglija indams perleisianti valdžią

Londonas. Britų vyriausybė oficialiai paskelbė perleisianti visą indijos valdžią patlems indams 1948 m. birželio mėn. ne-atsižvelgiant į tai ar indų politinės parti-jos iki tol tarp savęs susitarę ar nesusitarę. Sis vyriausybės nusistatymas iššaukė krašte gyvas diskusijas. Daugelis jį smer-kia dėl nutarimo neatsižvelgti ir į indų tar-pusavį nesutarimą, nes tokiu atveju kraš-tas atsidūręs pilietinio karo siaube. Kiti mano, kad kaip tik šitas nutarimas galis indus paskatinti žūt būt susitarti iki nu-matyto valdžios perdavimo laiko. Nežinia ar Indija po to norės likti visai savaran-kiška ar apsispręs už pasilikimą britų im-perijos ribose.

Didžiausia lėktuvo katastrofa aviacijos istorijoje

Bogota. (Dena) Netoli Kolumbijos sostinės Bogotos rūkui esant kaleivinis lėktuvas iš-skrido į sniegų pridengtą kalnų viršūnę. Vi-si 50 keleivių žuvo. Tai yra didžiausias aukų skaičius orinio susisiekimo istorijoje. Dėl to Kolumbijoje buvo paskelbta tautinio gedulo diena.

Tą pat dieną 80 km. į pietų rytus nuo Ro-mos nukrito jūron italų keturmotorinis su-siekimo lėktuvas. Manoma, kad nelaimė įvyko dėl mašinos vairavimo prietaisų aple-dėjimo. Žuvo 17 asmenų. Jų tarpe Egipto karaliaus sesuo.

Naujienos iš visu kontinentu

Londonas. Naujasis Lenkijos seimas priėmė amnestijos įstatymą. Pagal šį įsta-tymą tuojau paleidžiami 25.000 politinių kalinių. Jis taikomas ir visiems pogrindžio judėjimo dalyviams bei užsienyje tebesan-tiems lenkams, jei jie per 2 mėn. nuo įsta-

Kalevipoeg, pasirodžiusi 1857—62 m., pabu-dina tautą.

Estija — mažiausia prie Baltijos prisilie-jusi tauta. Bet ar vertė jų nuo skaitlingumo pareina? Aišku — ne. Skaitlingos tautos, ta-pusios imperialistinės, dažnai savą jėgą pa-naudoja griauti. Atlanto charta, deja, iki šib meto, dar neapvaldė griauančių jėgų. Estija, tos pačios nelemties nūdieną slegiama, niekas negalės taip gerai suprasti už tą pačią ne-lemtį kentiančius. Po šių sūtemų, skriaudų ir nelaimių išauš rytijos, sutruks grandinės už-dėtos ne vien esantiems Vorkutoje, bet ir vi-sai tautai. Sukrūvinta žemė pražys gėlėmis. Ir skaisčiausioji iš jų bus ta, kuria, vadins laisve.

Šios dar neužbaigusios audros metu tegy-vuoja kovojanti estų tauta, tepasipuosia ji ne-priklausomybės vainiku. Teprisikelia kuo veikliausiai laisva Estija, kurioje būtų įgyven-dinami tautos idealai ir kūrybiniai polėkai. Elage Estii! Ged. Galvanauskas

tymo įsigaliojimo prisistatys atitinkamoms valdžios įstaigoms: policijai, konsulatams bei ryšio karininkams.

Madridas. Buvusio Ispanijos karaliaus Al-fonso antrasis sūnus don Jaime brolis so-sto don Juan skridamas iš Lisabonos į Romą su savo palydovais buvo sustojęs dviem valandom Madride. Gausus monar-chistų skaičius surengė jam džiaugsminges ovacijas.

Vašingtonas. Prezidentas Trumanas įga-liojo Amerikos Raudonąjį Kryžių suteikti papildomo maisto 500.000 badaujančių šiau-rinės Rumunijos gyventojų. Turimomis ži-niomis, ten jau keli tūkstančiai iš bado mirė ir kiekvieną dieną mirtis pagalemža nau-jas aukas.

Londonas. Jugoslavija įteikė Austrijai protesto notą dėl pažeidimo Jugoslavijos teritorijos integralumo iš ginkluotų Aus-trijos bandų pusės, kurios susidedančios iš Jugoslavijos kvslingų.

Vašingtonas. Grupė Amerikos žurnalistų grįžo iš kelionės po Vokietiją, Austriją ir Italiją. Jie pareiškė norį tuojau kalbėtis su karo ministru Pattersonu. Jų nuomone, Vokietijos, Austrijos ir Italijos okupacija ir nrie palankiausių sąlygų ilgai ir sunkiai at-sileptų. Tačiau atitraukimas sąjungininkų kariuomenės iš Europos tegali įvykti tik po pasirašymo taikos sutarčių.

Krašte įgyvendinama plataus masto žemės reforma. Vokiečiai baronai šaukiasi estų „ne-kriausti“. Jų užvaldyta žemė, sudariusi 58% bendro ploto, vėl grįžta estų tautai. Kitas veiksnys — bolševikai 1924 m. gruodžio 1 d. sukilimu siekia užimti Estiją. Jam nepavykus, o dešinims tautinėms partijoms patekus val-džion, Laisvės Kovotojų remiami, jie kelis kartus bandė pakeisti konstituciją ir atsikra-tyti kontinentalinės demokratijos kai kurių pradų. Tat pavyko padaryti 1936 m., kai at-siklausta tauta 70% balsų pritarė sustiprini-mą vykdomųjų galių. Ryšium su šiuo atsi-klausimu 1937 m. priimta nauja konstitucija. Pagal ją vykdomoji galia sustiprinta prezi-dento asmenyje.

Estai yra suomių — ugrų kilties. Jie su-darė 88% visų valstybės gyventojų — 1,1

Estas, laimėjęs Stradivarijų...

Neseniai Muencheno opera buvo paskelbusi konkursą parinkti koncertmeisteriui. Konkurso sąlygose buvo numatyti smuiku išpildyti keturi kūriniai. Norinčiųjų užimti Muencheno koncertmeisterio vietą radosi nemaža. Tarp visos eilės vokiečių žymių smuikinių pareiškima dalyvauti minėtame konkerte buvo padavę ir jaunas estų smuikininkas, 32 m. amžiaus, Aumere. Kaip užsieniečiui, ir dargi DP, Aumeri nebuvo progos konkurse pirmuoju išeiti į sceną. Jo eilė buvo žymiai toliau. Konkurso komisija, kiekvienam konkurso dalyviui pasirodžius, šį tą pasizymi. Paskiau scenoje pasirodė vėl naujas — Muencheno operos koncertmeisterius pretendentas. Vėl komisija kažką pasizymi. Eina sekantis.

Taip savo eilės sulaukia DP būtimi, mintas estų smuikininkas Aumere. Jis žengia į sceną ir pradeda groti pirmąjį iš konkurso sąlygose numatytų keturių kompozicijų. Komisijoje įvyksta kažkas nepaprasto. Pirmiausia įsigali nepaprasta tylą, nė vienas iš narių nė nebando pieštuku daryti priešais stovinčiuose lapuose įrašus. Aumere rankose smuikas išduoda nepaprastus garsus, kokius tebuvo pasiekęs žymusis italų smuikininkas Paganini, ilgam laikui nepalikęs pasaulyje sau lygaus įpėdinio.

Pagaliam Aumere baigia groti pirmąjį iš keturių konkurso sąlygose numatytų kūrinių. Komisija nutraukia savo darbą. Iš Aumere nereikalaujama daugiau groti. O jis skelbiamas konkurso laimėtoju. Pirmas užsienietis, mažosios Estijos sūnus, mintas berniuko gyvenimu, — Muencheno — Bavarijos sovietinės operą ateina koncertmeisterio pareigoms. Dar daugiau. Aumere kartu su koncertmeisterio pareigom, gauna naudojimosi Stradivarijaus smuiku, kuris yra Bavarijos valstybės nuosavybė.

Aumere nėra eilinis smuikininkas. Ir daugiau negu virtuozas. Žymieji muzikų sluoksniai, vertindami Aumeres smuikavimo m. 1. kelia klausimą, ar šis estas nebus Paganini įpėdinis mūsų laikams. Jis, palyginti, dar gana jaunas, o jau spėjo prasimušti daugiau

negu į pirmąjį smuikininkų eilę. Aumere 20 savo amžiaus (iš 32) metų praleido ruošdamasis smuikininko keliui. 1932 m. baigė Talino konservatoriją, teikdamas didelių vilčių ateičiai. Tais pat metais, tik baigęs konservatoriją, Vienoje dalyvauja tarptautiniame smuikininkų konkurse ir, jaunuoliui, tik ką baigusiam konservatorijos mokinio suola, niekas neįstengia paveržti antrosios premijos. Po to trejus metus mokosi pas žymų vokiečių smuikininką K. Flesche ir pasiekia nepaprastą blizgesio. Kai 1935 m. Aumere dalyvauja Varšuvoje įvykusiame tarptautiniame smuikininkų konkurse — jis jau nebeturi konkurentų.

Estas Aumere yra prigimties palaimintas smuikininkas, pilna žodžio prasme menininkas. Jis nuolat ruošia koncertus, pirmoje vietoje išblaškytiems DP, ir ne iškodamas uždario, bet siekdamas ugdyti masėse pamėgimą meno. Jo koncertai dažniausia būva nemokami.

Kaip Jąsa Haifee Amerikoje nūdien, taip Europoje estas Aumere. Tai du smuikininkai pasiekę artimo lygio nuostabiam Paganini, kuris iki šiol neturėjo sau lygaus įpėdinio. Ar Aumere taps Paganini įpėdiniu? — pasakys ateitis, bet jis vienintelis daugiau sia priartėjęs.

M. M-nis

Goeringas norėjo šaudmenis siųsti Raudonojo Kryžiaus paketuose

Pokariniais metais Švedijos vyriausybė jau išleido baltąsias knygas, kuriose pateikti faktai apie vokiečių darytus spaudimus, kad Švedija sutiktų leisti per savo teritoriją šiaurinėn Norvegijon siųsti karinius transportus. Kai Švedijos vyriausybė į tokius pagedavimus atsakė neigiamai, motyvuodama tai negalinti padaryti laikydamosi neutralumo, tada Trečiojo Reicho spaudiniai darėsi vis griežtesnio pobūdžio. Pagaliau Švedijos vyriausybė davė sutikimą per savo teritoriją leisti transportus vokiečių Raudonojo

Dar neišaušus vasario 10 d. keli šimtai policininkų ir slaptosios policijos agentų „užėmė“ prancūzų užsienio reikalų ministerijos rūmus Quai d'Orsay. Vėliau atvyko ir respublikoniškoji gvardija savo puosniose uniformose garbės sargybos pareigoms. Prieš vie nuoliktą valandą pradėjo rinktis įvairių valstybių delegacijos. Pirmieji atvyko abisinai pasipuošę su frakais ir cilindrais bei baltomis pirštinėmis. Iškilmės prasidėjo vienuoliktą valandą garsioje laikrodžių salėje. Pirminkavo prancūzų užsienio reikalų ministras G. Bidault. Pirmiausiai buvo pasirašoma taikos sutartis su Italija, o vėliau su Rumunija, Bulgarija, Vengrija ir Suomija. Kadangi Byrnesas, Molotovas ir Bevinas tas sutartis jau buvo pasirašę savo sostinių miestuose, tai dabar Bidault pasirašė pirmuoju, kaip paskutinis „keturių didžiųjų“ atstovas. Jo parašą sustiprino krašto apsaugos ministras F. Billoux ir kolonijų ministras M. Montet savo parašais. Prie seniau pasirašiusių trijų „didžiųjų“ parašų savo parašą pridėjo tų valstybių pasiuntiniai akredituoti Paryžiuje: amerikiečių — Jefferson Caffery, anglų — Duff Cooper ir rusų — A. Bogomolovas. Pasirašymo iškilmės G. Bidault pradėjo šiais žodžiais: „Vasario 10-ji

reikia galą negailėstingos šešių metų kovos. Aš noriu pabrėžti, kad ši diena mūsų tautos vilties ateičiai. Reikia tikėti, kad valstybės, kurios šiandien taikos sutartis pasirašo, yra priimančios tarptautinę tautų bendruomenę ir aš manau, kad jos prisidės prie taikos žmonijai užtikrinimo.“ Tuo metu, kada delegacijos viena po kitos į „taikos galeriją“ vyko, kur ant karaliaus Liudviko XV raišomojo stalo buvo Italijos sutartis padėta pasirašymui, priešais Bidault sėdėjo jaunosios Italijos respublikos atstovas Soragna. Sėdėjo nekrutėdamas, o veide matėsi šiltesnės nuotaikos išraiška. Delegacijos pasirašė pagal alfabetinę eilę. Jugoslavijos pasienių reikalų ministras padarė šitokį pareiškimą: „Jugoslavijos vyriausybė apgalvota, kad jos reikalavimai ir pasiūlymai taikos sutartyje su Italija nėra patenkinamą būdu išreikšti. Ypatingai dėl teritorijinių patvarkymų Jugoslavija yra nepatenkinama, nes ji netenka teritorijų su jugoslavų gyventojais, kaip Venezia Giulia, Goriza, Monfalcone ir šiaurės vakarinė Istrijos dalis. Tokiu būdu Jugoslavijos vyriausybė turi pasirašyti sutartį, kuri pažeidžia jos krašto tautinius interesus. Jugoslavijos tauta šias suklaidas auka pristima tikrai todėl, kad nenorėjo šioje valandoje imtis atsakomybės už taikos nutiesimą. Mes pareiškame, kad šis pasirašymas nereikia jokių mes atsisakome teisę į žemes, kur gyventojai yra jugoslavai ir kurios šia sutartimi iš mūsų yra atplėšiamos. Į tas žemes jugoslavų tauta savo pretenzijų niekuomet nesisakys.“ Kada Italijos sutarties pasirašymo ceremonija buvo baigta, Italijos atstovas Quai d'Orsay rūmose atsisakė betkokį pareiškimą padaryti jis tik nurodė: „Ministeris pirmininkas de Gasperi kas liečia sutarties pasirašymą yra viską pasakęs.“ Tik vėliau prieš sėsdamas į mašiną Associated Press atstovui jis pasakė: Tai buvo puiki ceremonija ypatingai šviesioje salėje. Mano vienintelis troškimas yra, kad tos salės šviesa prasiveržtų laukan ir apšviestų pasaulį, kad jis galėtų būti geresnis.“ O sutarties pasirašymo išvakarėse ministras pirmininkas, kalbėdamas Romoje, tą reikalą taip apibūdino: „Taikos sąlygos buvo mums priimtose nors ir Atlanto Charta ir naujoji prancūzų konstitucija aiškiai nusako, kad bet kokie teritorijų perleidimai ir perėmimai be palieštųjų gyventojų sutikimo neturi galios. Ši sutartis Italijai yra neužtartas pažeminimas. Niekas negali pakeisti negėdintą faktą, kad nežūrint gerų norų mūsų ūkiai uždėtoji našta yra nepakeliamas.“ Reikia žinoti, kad Italijos žemių teko ne vien Jugoslavijai, bet ir Prancūzijai. Be to reikia prisiminti ir tai, kad kol „keturi didieji“ Italijos taikos sutarties nebuvo susitarę Jugoslavija reikė pretenzijų tik į Italijos žemes. Bet kaip tik iš New Yorko buvo paskelbta, kad taikos sutarčių pasirašymas įvyks vasario 10 dieną, tuojau pat visi Belgado laikraščiai išspausdino straipsnius, kuriuose buvo reikšiamos pretenzijos į Austrijos pietinę provinciją Kaernteną. Reuteris praneša, kad sovietų atstovas Gusevas Londone pareiškė, jog Sovietų Sąjunga remia Jugoslavijos pretenzijas į šią Austrijos žemę.

Ir bendrai po taikos sutarčių pasirašymo pretenzijos į svietimas žemes ne sumažėjo, bet dar padidėjo. Bulgarija vis garsiau kalbėjo, kad jai, esant reikalingas išėjimas į Egejaus jūrą per Graikijos žemę. Cekoslovakija ketina ieškoti sau privilegijų Hamburgo uoste, mat Hamburgas yra prie Elbės upės žiočių, o Elbė išteka iš kalnų, kurie yra Cekoslovakijoje...

Sutarčių pasirašymo proga angų užsienio reikalų ministras Bevinas pasiuntė Italijos, Bulgarijos, Rumunijos, Vengrijos ir Suomijos vyriausybėms savo sveikinimus ir linkėjimus. Savo linkėjimuose Suomijai, Bevinas pažymėjo: „Ši sutartis grąžina Suomijai senąją laisvę ir nepriklausomybę.“

Bendrai paėmus Paryžiaus iškilmės pasaulio spaudoje rado menką atgarsį. Tik Maskvos radio šį įvykį palankiai komentavo. Maskva nurodo, kad šis pasirašymas reiškia demokratijos sustiprėjimą buvusiuose priešo kraštuose ir kad šis faktas įrodo jog sunkiausios pasaulio problemos užsienio reikalų ministerių tarybos gali būti išsprendžiamos. Prancūzų MRP partijos organe „L'Aube“ Maurice Schumanas rašo, kad tik dėl stokos atalankumo vardo šias sutartis esą galima pavadinti taikos sutartimis, o istikrųjų tik Maskvoje paaiškėsia, ar taika gali būti sudaryta, ar ne.

Vb.

pamokas taip suderinti, kad galėtų lankyti bent anglų kalbos kursus.

Kiek teko su amatininkais susidurti Lietuvoje, jie, atrodo, tokių dalykų neragavo, o dirbti vistiek mokojo. Ir mes, jei reikia emigruoti, darbo ieškodami turėsime įrodyti, kad mokame lentgalį nuobliuoti ar puspadį perkelti, o piešti ar apie medžiagų atsparumą mąstyti, kad kas klausytų, tuo labiau negalima susikalbėti.

Mokymai

ANTARKTIS - LEDINĖ PASAULIO SPINTA

Ankstesniuose „Minties“ numeruose jau buvo pateikta informacija apie admirolo Richard E. Byrdo naują ekspediciją į Pietų Ašigalio poliarinę sritį. Ši ekspedicija, vadovaujama žymiojo tyrinėtojo Byrdo į Pietų Ašigalio poliarinę sritį, yra jau trečioji. Pirmą kartą Byrdas Pietų Ašigalio suledėjusius ir neištirtus plotus pasiekė 1928 metais. O antrosios ekspedicijos pasekoje, 1933—35 metais, jį jau galėjo paskelbti įdomių mokslinių tyrinėjimų rezultatus.

Pastaroji — trečioji admirolo Byrdo vadovaujama ekspedicija į Pietų Ašigalio negyvenus plotus yra viena iš didžiausių ekspedicijų. Joje, kaip jau buvo pranešta, dalyvauja 4.500 asmenų, pradedant mokslininkais, kariais, žurnalais ir baigiant įvairių sričių techniškuoju bei pagalbinu personalu. Ekspedicija turi tikslią nustatytą alyvų, mineralų, urano buvimą; oro laivininkystės galimumus ir net žemės ūkio galimumus.

Tokios, pakartotinės, paminėtinės informacijos apie šią ekspediciją, kuri, net ir nūdienos didžiųjų politinių problemų metu, daugeliu atvejų verta dėmesio ir apie jos eigą ir sekme gaunamos informacijos dominas ne tik mokslininkus, bet taip pat ir didžiųjų valstybių vadovaujančius asmenis.

Iki šiol apie Byrdo ekspedicijos eigą žinios gaunamos šykščios ir retos. Pirmoji žinia buvo pranešimas apie dingimą žvalgybinio lėktuvo su visa įgula. Antrasis pranešimas kalba apie tai, kad vienas karinis lėktuvas, pakilęs nuo ekspedicinio lėktuvnešio „Mount Olympus“, nusileido Poliarinės srities kontinento centriniame naujai atrastoje ežeringoje srityje. Lėktuvas nusileido ant vieno ežero, kurių čia gausu. Lėktuvo įgula, iš aukštumos žvelgdama minėton sritin, kuri yra apie 65 kilometrų plotio, ją pavadino „oaze“, laisva nuo sniego. Ištyrę šią apylinkę, lėktuvo įgulos dalyviai konstatavo, jog čia vanduo esąs žymiai pastebimai šiltesnis, negu kitose Pietų Ašigalio suledėjusiuose plotuose. Spėjama, jog to priežastimi galys būti veikias vulkaninis akmenų masė. Visoje šioje naujai atrastoje ežerų srityje žemė yra pilka, vietomis dengta ledų bangomis. Tačiau nesą pastebėti jokių vegetacijos (gyvybės) ženklų. Ežerų sritis esanti apie 61 metrą siekiančioje virš jūros lygio aukštumoje.

Pastarosiomis dienomis jau pasiekė platesnės žinios apie kalbamosios ekspedicijos didelės praktinės reikšmės išvadas. Admirolas Byrd pareiškė, kad suledėjusioji Antarkties sritis vieną dieną galėtų tapti didžiuliu šaldytuvu, kuriame būtų galima derliaus perteklių ilgiam metams padėti. Pasauliui susidaryti derliaus perteklių, padėti Pietų Ašigalio ledyno sritin, kritiskais momentais, kada žmonija stinga maisto, taptų paramos šaltiniu. Admirolas Byrd tokio samprotavimo pri-

ėjo vadovaudamasis praktine patirtimi. Savo pirmosios ekspedicijos metu, kuri buvo vykdoma prieš dvidešimt metų, jis Pietų Ašigalioje paliko maisto produktų, užkastų sniege. Dabar, praėjus dvidešimčiai metų, paaiškėjo, jog visi tie maisto produktai pasirodė gerai išsilaikę. Būdami pastoviam šaltįje jie per dvidešimt metų neįdavo jokio gedimo proceso. Admirolas Byrd, patyręs apie minėtą produktų išsilaikymą dvidešimt metų, pareiškė:

— Nuo dabar pasaulio maitinimas galėtų būti stabilizuotas.

Toliau Byrd pareiškė, kad Jungtinės Amerikos Valstybės Pietų Ašigalio poliarinėje srityje turėtų įrengti mažiausiai aštuonis pastovius atramos punktus moksliniams tyrimams daryti, pirmoje vietoje būtinas meteorologinių stočių įrengimas.

Šiuo metu Pietų Ašigalio poliarinėje srityje, kaip tik yra vasara. Ir vis dėlto čia — t. y. naujai atrastuose neužšalusio vandens plotuose, šaltiai siekia 10 laipsnių.

Ar tikslingas mokymas?

Mūsų viltys dėl greito grįžimo į namus neišsipildė ir nėra jokių ženklų, kad tai įvyks netolimoje ateityje. Jau šiandien darosi nepaprastai aktualu pradėti galvoti apie įsikūrimą svetur, nes viena yra aišku, kad prieglaudinis gyvenimas irgi baigiasi. Kad pavyktų bent kiek įmanomiau pradėti „savarankų“ gyvenimą, yra būtina pramokti kokio nors amato ir svetimų kalbų. Šia kryptimi yra gerokai pažengta, bet reikia nesustoti, o likusį stovyklinį gyvenimą sunaudoti mokymuisi amato ir kalbų.

Praktinių darbų mokymąsi organizuoja pačios stovyklos, o kai kur ir Unrra, bet kartais, atrodo, neproduktingai yra daroma. Štai vienoje didžiausių lietuvių stovyklų yra įrengtos neblogos amato apmokymo dirbtuvės su įvairių specialybių skyriais. Praktiškai dirbama po 5 val. į dieną ir neretai po tiek pat teoretinių pamokų. Programa yra kiek keistoka. Kas ją sudarė — nevisai aišku: Unrra ar savieji, bet vistiek stovyklų vadovybė turėtų dėti pastangų ją pakeisti.

Dėstoma fizika, chemija, matematika, pašiūba ir pan. Negalima įsivaizduoti, kam būsimam batiuviui ar skrybėlaičiui dirbėjai yra ar bus reikalinga šaknų traukimo veiksmas. Kam šaltkalviui ar staliui yra reikalinga didžiausi mokslai apie medžiagų atsparumą ir kt. mandrybes. Mes per tuos 5 mėnesius norim tik pasiruoti įmanomais darbininkais, o ne kūrėjais. Svarbu pramokti prikaloti puspadį arba nuobliuoti lentą, o iš kokių elementų tas puspadis yra sudėtas, atrodo, tokiam būsimam batiuviui neaktualu.

Tą žino atitinkamas inžinierius. Prieš tokį pamokinimą nieko negalėtų sakyti, bet keista, kad visai nėra palikta laiko kalbos mokymuisi, o lankyti kitus kursus neįmanoma, nes kai jie vyksta, turi klausytis aukštosios matematikos paskaitų. Nelankys — išmės iš dirbtuvių. Ir istikrųjų juokinga. Pav., aš noriu pramokti batiuviystės chemijos dalykus, pramokti batiuviystės ir vyksti (jei reiks šaknies traukimo veiksmus ir šiek tiek pramoksiu minėto amato, bet nei žodžio ispaniskai, tad kada aš, argentiniečiui kaldamas pus padžius, turėsiu progos papasakoti apie kūbinę šaknį ar pašiūbą.

Dar juokingiau, kai net pagrindinius aritmetikos dalykus bandoma dėstyti tokiems „mokiniams“ kurie patys yra buvę mokytojai ar kitoki valdininkai.

Iš to norom nenorom kyla mintis, kad yra naudinga būti lektoriais, o ypač tokiose stovyklose, kurios yra paskelbtos dirbančiųjų. Bet jei to nebūtų, neužsigaukite, ponai lektoriai ir vadovai, bet savo mokslu ir patyrimu padėkite mums tapti kvalifikuotais darbininkais ir padėkite išmokyti kalbų. Visas tas teoretines pamokas sumažinkite iki minimumo, kad šį laiką galėtumėm sunaudoti kalbų mokymuisi, nes tas bus naudingiau už kitas tikslinių mokslų mandrybes. Šiuo metu turėtų būti vienintelis tikslas: praktiško darbo ir kalbų pramokimas. Jei jau iš viso nebūtų galima staliui ar siuvėjui pramokti be chemijos, fizikos ar algebras, tad reiktų nors

Faustas Kirė'a

Man ne vistic

Man ne vistic, kurioj pašlaitėj skinsiu
Zibutės žiedą ir segsiu sagon.
Brangus man oras ir pilkoji žemė,
Kur daug žiemų jų laukiau ir vargau.

Man ne vistic, kur šaltinėliai triška
Ir sidabru nubėga tarp gėlių.
Vandens laše atspindi žemės veidas,
Oyvent galiu už šaltinius giliau.

Man ne vistic, kur rugio varpos bręsta,
Kurį dirvonų vėjai lanko juos.
Kur saulė žaidžia mano debesėliais,
Ten rugiagėlė tėviškės laukuos.

Man ne vistic, kurios kelionės vargas
Su dulkėm krenta ant pečių naštos.
Vargė ir meilė pasakas pasako,
Kada eini namo nors lig aušros.
(Iš spaudai paruoštos knygos „Tolumos“)

„Apleista Sodyba“

S. m. vasario 15 d. Seligenstadto scenoje antrą kartą buvo pastatyta J. Truškūno 4 v. drama „Apleista Sodyba“. Pereitais metais šis veiklas, stovyklos literatūros konkurse laimėjo I premiją.

Smet, po kieta, gerai pažįstamo iš „Nemunas žydi“ ir „Atsisveikinimas“ režisieriaus G. Veličkos ranka pastatyme matėsi patys ir papildymai. Lyginant su pirmu pasirodymu, dabar kai kuriose vietose aiškus pranašumas, kas liudija apie režisieriaus ir aktorių mėgėjų pastangas.

Veikale pavaizduotas mums visiems gerai pažįstamas netolimos praeities gyvenimo laikotarpis. Tuomet dar gyvenome savo krašte laimingą ir sotų gyvenimą. Tiesa, tą ramybę sudrumsčia žiaurus okupantų įsiveržimas, bet vis dėlto nėra taip baisu, kol ateina kritiškiausias momentas: — atsisveikinimas su gimtais namais.

Uždangai atsidarius matomas gan vaizdžiai apipavidalintas (Raciareko dekoracijos) turtingo ūkininko pirkios vidus. Jauki šiluma dvelkia iš šio lietuviško kampeio, prisimena gerai pažįstamas kaimas su nuoširdžiais ir vašingais jo gyventojais. Tą jaukią ramybę sudrumsčia įsibrovę okupantai kratos daryti. Brutalus elgesys su sodybos šeimininkais vaizdžiai parodo vakarų kultūros nešėjus. Nors nieko nelaimėjo kratos metu, bet vistik areštuoja senuką tėvą ir augantį sūnų. Suimtuosius kareiviai stumdydami išveda.

Antrame veikame jaučiamas artėjęs bolševikų frontas. Traukdamasis nuo artėjančių rusų sūnus Vytautas, dailininkas, atakuoja iš Vilniaus į tėviškę. Čia jam nėra ramybės, nes motina, grįžusi iš miestelio, praneša, kad visi žmonės bėga nuo kaskart artėjančio fronto.

Vytautas, tėvo patariamasis ir motinos prašo-

mas, nutaria pasitraukti užsienin, o antras sūnus, Juozas, liks saugoti tėvų ir gimtosios pastogės.

Jautrų šeimos atsisveikinimą žiūrovai pergyvena kartu su aktoriais. Vaizdas primena nepamirštamas praeities dienas. Jaučiama tikrovė. Tai puiki režisieriaus ir aktorių įdėto darbo pasėka.

Trečiame veikame matome ištuštėjusią sodybą. Grįžęs Juozas su vyra paima paslėptus šautuvus ir išmeta jau bandantį įsikurti apleistoje sodyboje girtuoklį kaimyną Kudrį.

Paskutiniame veikame — Kūčių vakaras apleistoje sodyboje. Grubi tikrovė dvelkanti iš buv. jaukios pastogės. Kambarys sujauktas, langai išdaulyti, krosnis apgriauta, šventųjų paveikslai numėtyti arba apversti. Čia jau matome įsikūrusius milicininkus, kurie, pasislėpę, laukia partizanų pasirodymo.

Tą šventą vakarą savo sodybos aplankyti ateina senasis šeimininkas. Jis daug pergyvenęs, gerokai pasenęs. Iš jo kalbos suprantama, kad yra pasislėpęs miške, pas partizanus, bet šį šventą vakarą negalėjo susilaikyti neatėjęs aplankyti savo pastogės. Milicininkai, nors bailūs pasirodė, bet matydami tik vieną senį, išlenda iš savo slėptuvių ir Dainių suima. Brutaliai stengiasi iškviesti, bet, nieko nepesė, stumdydami vedasi į štabą. Tuo tarpu pasijunta partizanų apsupti ir palikę auką bėga.

Senukas Dainių jau per daug išgyvenęs. Jo jėgos nebeišlaiko. Paskutiniaisiais žodžiais liepdamas neapleisti savo žemės ir gimtos sodybos, miršta sūnaus rankose.

Uždangos uždarymas žiūrovą grąžina medienose. Vaidintojai pasirodė be ypatingų priekaištų. Tik vietomis tyloka kalba darė minusą bendram veikalo vertinimui.

Kaipo mėgėjams vaidintojams negalima daryti priekaištų, belieka sveikinti jų gražius užsimojimus. Jie savo nuveiktą darbą sugebėjo žiūrovus dviem valandom atitraukti nuo kasdieniškos pilkumos ir nors mintimis perkelti į mielos Tėviškės laukus.

S. Meškauskas

P A D E K A

Lietuvos Valstybės Operos solistams

Radevičiūtėi Pranci ir

Orantui Kostui

maloniai prisidėjusiems prie Vasario 16-tosios d. minėjimo meninės dalies, Memmingen—Aerodromo stovykloje nuosirdžiai dėkoja

L.T.B. Memmingen—Aerodromo
Apylinkės Komitetas

Iš tremtinių bibliografijos

Prieš metus „Minties“ dvisavaitinio žurnalo redakcija pažadėjo skelbti Tremt. Bibliografijos įstaigos renkamą medžiagą. Dėl įvairių svarbių priežasčių mums tenka tik tai nuo šio Nr. pradėti šį darbą. Pirmon eilės skelbiama pr. metais įstaigos kartotekose suregistruoti leidiniai.

Lietuvių Tremtinių Bibliografija
Bibliography of Lithuanian Refugees
1946

000 Bendrybės — General Works
010 Bibliografija — Bibliography

Biržiška Vaclovas Lietuvių rašytojų kalendorius — žiūr. skyr. 920.

059 Kalendoriai — Calendars

Atplėšiamas sieninis kalendorius 1947 m. Leidimo vieta, leidėjas bei spaustuvė nepažinti. (1946). 6 lapai su lentele. 292x202 (059) (1946. 1).

Kalendorius 1947 metams. Weilheim-Teck, „Atžalynas“, sp. n.p. (1946). 54 lap. 105x150 mm, lentelė 215x290 mm (059/1946.2).

Kišėninis kalendorius. Oldenburgas, „Mundus“, sp. nenurodyta. 1946. 67 pusl. RM. 4.00. Aprašyta iš „Mūsų Dienų“ 46/32, p. 2 (059/1946. 3).

Kišėninis kalendorius 1947 metams. Red. A. Antanaitis. Viršelis dail. J. Firinausko. Weilheim-Teck, „Atžalynas“, sp. n.p. (1946). Kietas viršelis, 91+39 nenum. pusl. 80x107 mm (059/1946. 4).

Lietuvių 1947 m. kalendorius. (Schweinfurt), Schweinfurter Druckerei u. Verlagsanstalt G.m.b.H. (1946). 57 atplėš. lapel. 197x150 mm, lentelė 150x235 mm. RM 3,00 (059/1946. 5).

Sieninis kalendorius 1946. (Muenchen), „Aidų“ redakcija, sp. n.p. (1946). 2 pusl. 295x208 mm (059/1946. 6).

Sieninis keičiamas skautų kalendorius. Detmold, „Aitvaras“, sp. n.p. (1946). RM. 3.00 (059/1946. 8).

1946 m. savaitinis kalendorius. (Neuffen, „Lituanica“, spausdinta Augsburgėje). sp. n.p. (1946) 54 lap. 102x147mm, lentelė 183x269 mm (059/1946. 8).

1946 m. sieninis kalendorius. (Augsburg), L.R.K. Augsburgs sk., sp. n.p. (1946). 13 lap., iliustr. 210x296 mm (059/1946. 9)

07 Žurnalistika, laikraščiai — Journalism, newspapers

AZ, Greveno liet. laikraštis. Leidžia Liet. K-tas. Sp. Verlaganstalt Heinr. u. J. Lechte, Emsdetten. (21) Greven, Lit. Komitetas. 4 pusl. 304x430 mm (070/1946. 10).

Ad Lumen, Eichstaetf'o kunigų seminarijos lietuvių alumnų neper. leid. Rotat. (13a) Eichstaet, Bischoeff. Klerikseminar. Nr. 1—1946. VI. 52 pusl., iliustr. 207x290 mm (070/1946. 11).

Aidai, liet. kult. žurn. Sp. spaustuvėje. (13b) Muenchen, 27, Lamonstr. 21. Isteigtas 1944 m. XII. Po 16 pusl. iliustr. 210x300 mm. (070/1946. 12).

Aidai, Dienos Informacija. Leidžia Spaudos darbuotojų kolektyvas. Rotat. (13b) Muenchen 27, Lamonstr. 21. 210x300 mm. (070/1946. 13).

Aidas. Sapirogr. Italija, Reggio Emilia. Nr. 1 — 1946. IX. 8. Aprašyta iš „Tėviškės Oarso“ 46/47, p. 5 (070/1946. 14).

Akiračiai. Leid. Luebecko Gimnazijos meno ir literatūros būrelis. (24) Luebeck (070/ Akiratyje, savaitinis. Rotat. (24) Itzehoe. Nr. 1—1946. IX. 5. 212x308 mm (070/1946. 16).

Aktualiosios Informacijos, dienraštis. L.: Spaudos Sekcija. Rotat. (23) Zeven-Seedorf, Baltic Camp. Ist. 1945. Anksčiau — Doerverden ir Hassendorf. Aprašyta iš „Minties“ 46/71, p. 3 (070/1946. 17).

Alguvos Baras. Neper. leid. R.: Red. Komisija. Rotat. (13b) Kempton, Lit. Lager. Ist. 1945. VI. Po 24—48 pusl. 208x293 mm (070/1946. 18).

Alguvos Baras, sien. laikr. Mašin. (13b) Kempton, Lit. Lager. Ist. 1945. Apra-

šytas iš „Alguvos Baro“ (almanacho) 46/6, p. 31 (070/1946. 19).

Alguvos Baro Dienos Naujienos, dienrašt. L.: Liet. Komitetas. Rotat. (13b) Kempton, Lit. Lager. Ist. 1945. Po 2—4 pusl. 210x300 mm (070/1946. 20).

Apžvalga, 3 x sav. spaust. (14a) Nuerdingen, Katharinen str. 31/1. Ist. 1945. XI. 10. 4—6 pusl. 317x235 mm (070/1946. 21).

Ateities keliu. Rotat. Leidimo vieta nepažymėta. 16—20 pusl. 207x296 mm (070/1946. 22).

Ateities keliu. L.: Scheinfeldo moks. ateit. kuopa. (13a) Scheinfeld, Lit. Lager. Nr. 1—1946. XII. 7. Aprašyta iš „Zinių“ 46/163, p. 7 (070/1946. 23).

Ateitis. Moksleivių ateitininkų laikr. „Naujojo Gyvenimo“ priedas. Spausdina Haas & Cie Augsburg. (13b) Muenchen 27, Lamonstr. 21. 207x205 mm (070/1946. 24).

Atžala. 1 x sav. Regio Emilia, Italija. Aprašyta iš „Minties“ 46/204, p. 2 (070/1946. 25).

Aušros Belaukiant. L.: Spaudos darbuotojų kolektyvas. Rotat. viršelis — sapust. (23) Zeven—Seedorf, Lit. Lager. Ist. 1945. X. 1. 12—16 pusl. 210x298 mm. (070/1946. 26).

Kas laisvę medžio viršūnėje arba padarys įpovimus, tas turės pats panašius skausmus iškentėti, nes medžiui taip pat skauda, kaip žmogui (Viduklė). Kai kur manoma, kad ir gyvuliai, ir medžiai turi sielą, tačiau ji tik tol tegyvenanti, kol tas gyvulys gyvena arba kol medis nukertamas; jų sielos esančios nematomos ir gyvulių siela esanti šalta, o medžio — šlapia (Nočia).

Tarp medžio ir žmogaus esama tamprų ryšių, todėl žmogus turi atitinkamai elgtis, tam tikriems medžiams rodyti respektą, jeigu nenori sau pakenkti. Plačiai Lietuvoje yra randamas tikėjimas, kad sodyboje negalima esą sodinti ažuolaičių, nes kai ažuolaičiai užaugsiąs tokio aukščio, kaip jo sodintojas, tai tas žmogus turės mirti. Rečiau manoma, kad sodintojas tegyvensi tik tiek metų, kiek jų turėjo, pasodintais ažuolais. Arba: sodintojas mirs, kai ažuolėlis užaugs tokio storio kaip žmogaus ranka. Pagaliau tiesiog sakoma, kad sodyboje ir jos artumose nereikia ažuolaičių sodinti todėl, nes arba pats sodintojas, arba kas nors iš jo šeimos greit mirs, mažiausia susirgs. Čia mes matome tam tikrą respektą ažuolui? žmogui nevalia į jo augimą įsikisti ir dirbtinai jį tvarkyti. Kaip žinoma, seni raštai dažnai mini, kad lietuviai kaip tik ažuolą pirmoje vietoje laikę šventu medžiu. Negerai esą arti namų sodinti ir spygliuočius, — prisiminkime, kad pušis ir eglė taip pat dažnai laikomos šventais medžiais, gal būt, todėl, kad jos visados žaliuoja. Be vaismedžių, sodybose dažnai sodinama liepos, klevai, topoliai ir vinkšnos. Lietuvių sodybos paprastai skęsta medžiuose ir tuo ryškiai išsiskiria nuo slaviškų.

Iš medžių augimo sprendžiama ir apie žmonių likimą. Po audros reikia nueiti į mišką ir stebėti, kokių medžių yra daugiausia išrasta: jei senų, tai mirs daugiau senų žmonių, ir atvirkščiai. Jei nelauku nukrenta ažuolų lapai, tai tie metai bus vyrams nelaimingi, juos kankins įvairios ligos. Jei vaisiniai medžiai nelauku žydi, tai mirs kas nors iš tos šeimos arba bus nevaisingi metai — užeis badas. Apskritai vaismedžio išdžiūvimas, nuėlimas, pavėluotas išsprogimas reiškia mirtį toje šeimoje. Jei liepa giržda, tai kas nors iš giminių yra sunkiai susirgęs (V. Rūda). Jei pavasarį miškas ilgai nesprogeja, bus sunkūs, nederlingi metai. Kai žiemą sniegas arba šerkšnas nulenkia medžių viršūnes arba šakas, tai bus nesveiki metai, ypač jaunimui. Jei rudenį pirmiausia beržai numeta lapus,

The Baltic Review. L.: Baltų Humanitarinė Draugija. Stockholm, Svedija. Ist. 1945. XII. Aprašyta iš „Tremtinių Žodžio“ 46/1, p. 6 (070/1946. 27).

Bažnytinė savaitė. Mašin. (13b) Memmingen — Fliegerhorst, DP Center. Ist. 1946. X. 7. 204x265 mm (070/1946. 28).

Benamio dalia. L.: Lietuvių kult. reikalams komisija. Mašin. (13b) Mittenwald, Lit. Komitetas. Ist. 1945. 12—16 p. 210x295 mm (070/1946. 29).

Budėkl „Aušros Belaukiant“ priedas skautams. Rotat. (23) Zeven—Seedorf, anksčiau Doerverden. Nr. 1—1946. I. 15. 210x298 mm (070/1946. 30).

Buitis. Savaitraštis. Rotat. (23) Oldenburg, Donnerschweerstr., Lit. Lager „Unterm Berg“. 6—8 p. Nr. 1—1946. IX. 15. 210x298 mm (070/1946. 31).

Camp Newspaper (bendradarbiauja lietuviai). 2 x mėn. Spaut. (21) Arnberg. 252x331 mm. Aprašyta iš VI. Lišaucko laiško (070/1946. 32).

Papildymus ir pataisas siųsti: Office of Lith. Bibliography in Emigr. (13b) Memmingen — Fliegerhorst, DP Center. Liet. Tremt. Bibliogr. Įstaiga

Medžiu ir miško gerbimas

Dr. J. Baly

Kas laisvę medžio viršūnėje arba padarys įpovimus, tas turės pats panašius skausmus iškentėti, nes medžiui taip pat skauda, kaip žmogui (Viduklė). Kai kur manoma, kad ir gyvuliai, ir medžiai turi sielą, tačiau ji tik tol tegyvenanti, kol tas gyvulys gyvena arba kol medis nukertamas; jų sielos esančios nematomos ir gyvulių siela esanti šalta, o medžio — šlapia (Nočia).

Tarp medžio ir žmogaus esama tamprų ryšių, todėl žmogus turi atitinkamai elgtis, tam tikriems medžiams rodyti respektą, jeigu nenori sau pakenkti. Plačiai Lietuvoje yra randamas tikėjimas, kad sodyboje negalima esą sodinti ažuolaičių, nes kai ažuolaičiai užaugsiąs tokio aukščio, kaip jo sodintojas, tai tas žmogus turės mirti. Rečiau manoma, kad sodintojas tegyvensi tik tiek metų, kiek jų turėjo, pasodintais ažuolais. Arba: sodintojas mirs, kai ažuolėlis užaugs tokio storio kaip žmogaus ranka. Pagaliau tiesiog sakoma, kad sodyboje ir jos artumose nereikia ažuolaičių sodinti todėl, nes arba pats sodintojas, arba kas nors iš jo šeimos greit mirs, mažiausia susirgs. Čia mes matome tam tikrą respektą ažuolui? žmogui nevalia į jo augimą įsikisti ir dirbtinai jį tvarkyti. Kaip žinoma, seni raštai dažnai mini, kad lietuviai kaip tik ažuolą pirmoje vietoje laikę šventu medžiu. Negerai esą arti namų sodinti ir spygliuočius, — prisiminkime, kad pušis ir eglė taip pat dažnai laikomos šventais medžiais, gal būt, todėl, kad jos visados žaliuoja. Be vaismedžių, sodybose dažnai sodinama liepos, klevai, topoliai ir vinkšnos. Lietuvių sodybos paprastai skęsta medžiuose ir tuo ryškiai išsiskiria nuo slaviškų.

Iš medžių augimo sprendžiama ir apie žmonių likimą. Po audros reikia nueiti į mišką ir stebėti, kokių medžių yra daugiausia išrasta: jei senų, tai mirs daugiau senų žmonių, ir atvirkščiai. Jei nelauku nukrenta ažuolų lapai, tai tie metai bus vyrams nelaimingi, juos kankins įvairios ligos. Jei vaisiniai medžiai nelauku žydi, tai mirs kas nors iš tos šeimos arba bus nevaisingi metai — užeis badas. Apskritai vaismedžio išdžiūvimas, nuėlimas, pavėluotas išsprogimas reiškia mirtį toje šeimoje. Jei liepa giržda, tai kas nors iš giminių yra sunkiai susirgęs (V. Rūda). Jei pavasarį miškas ilgai nesprogeja, bus sunkūs, nederlingi metai. Kai žiemą sniegas arba šerkšnas nulenkia medžių viršūnes arba šakas, tai bus nesveiki metai, ypač jaunimui. Jei rudenį pirmiausia beržai numeta lapus,

kraujas, kaip iš žmogaus. Žinomoje pasakoje žalčio žmona Eglė su vaikais pati užsisavi į medžius. Vienoje baladėje nedora anyta paverčia marčią į liepą — vyras ją kerta, teka kraujas, medis, jo žmona, prakalba žmogaus balsu. Kitoje baladėje bailus arba žiaurus karys pavirsta ažuolu, motina šnekasi su juo.

Naujesnis, jau krikščionystės įtakoje susidaręs, yra tikėjimas, kad jeigu miške medis be vėjo giržda arba be maonos prieštastis girdėti iš jo šiaip kokie garsai, tai ten dejuoja ir verkia už savo nardėmes atgailojanti žmogaus siela, kuri prašo išvadavimo. Reikia melstis, sakyti „Adomai“ švęs girgdėti arba cypauti. Sakoma, kad sielos atgailojančios senuose išdubusiuose medžiuose, ypač dažnai pušyse (Liškiava), arba manoma, kad mergaičių sielos atgailojančios beržuose, o berniukų — juodalksnuose (Būdvetis). Girgždančio medžio negalima esą kirsti, jis griūdamas ką nors sužels arba šiaip atneš nelaimę (Kapčiava). Seniau būvę žmonių, kurie mokėdavę su girgždančiais medžiais susikalbėti (Naujamiestis). Apskritai, nusidėjėlių sielos medžiuose pasiliekančios tik tam tikrą laiką, kiek joms Dievas yra paskyręs atgailoti arba kol jas kas išvaduojas, o kartais su malkomis patenkančios ir į krosnį.

Galop paskutinė medžių gerbimo forma — tai jų sukrėčioninimas, prikabinant prie medžio kryžių arba kokio šventojo stovėle. Juk nevisados patogu vaisyti tuos medžius nukirsti, kuriuos liaudis gerbia, laiko šventais ar stebukladariais. Tad surandama patogi išeitis, žmonės gali gerbti pagal pasirinkimą: medį arba kryžiu, kaip kas yra nusiteikęs, arba pagaliau abu kartu. Apie šventą kryžių medį, prie kurio buvo prikaltas Kristus, krikščionystė irgi yra sukūrusi legendų.

Taip ankštai yra susiję religiniai jausmai su medžiais, tik mūsų tautos kelias nuo Meilės iki Kristaus buvo sunkus ir kruvinas. Visų paminėtųjų medžių gerbimo būdų pėdsakai dar iki šių dienų ryškiai atsispindi mūsų tautosakoje. Nebūtina jį turėti eiti tokia chronologine tvarka, kaip čia buvo nūšymėta. Be to, vienur galėjo būti labiau išsivysčiusi viena gerbimo forma, kitur kita. Apskritai, miškas lietuviui visad buvo prie širdies, — jis jį mylėjo, brangino ir gerbė. Prisiminkime tik skerdžių Lapinę ir Orainio liepą iš meistriskos V. Kravės novelės „Skerdžius“.

MINTIS

Ponia spekuliacija...

Spekuliacija yra blogybės nuvalkiota sąvoka. Jos turinį nustatyti nėra toks parankus dalykas. Tačiau spekuliacijos klausimą tenka viešai svarstyti, nes jame glūdi didelės problemos, kad ir mažoji apimtis. Spekuliacija tenka laikyti antisocialinius, prekybinius ar maininius veiksmus siekiančius nesąžiningo pralobimo. Mainai yra legalizuoti, ką rodo visur oficialiai įrengtos mainų krautuvės. Kas neturi batų, o turi per daug baltinių, jis šiose sąlygose gali apkeisti ir tt. Bet ne toji technika man svarbi. Mės visi suvokiame, kas yra spekuliacija ir suprantame, kas joje slypi. Todėl mums tenka išsiaiškinti dalykus, kurie yra su spekuliacija susiję. Visa spekuliacija eina iš vietinių gyventojų, nes DP neturi nei fabriko, nei nesamų dalykų gamybos įmonių. Prekės, kurios kursuoja juodojoje rinkoje, yra tos, kurios buvo išslaptintos vietinių gyventojų rūšiuose, sandeliuose. Vietiniai gyventojai išnaudojami DP skurdžiai padėti, vaikšto apie DP lagerius ir už turimas savo prekes melžia paskutinius DP centus ar suverenines vertybes. Tada yra vienas spekuliacijos turinys, angažuojas tik ta prasme DP masę. Salia to, ribotas skaičius DP — ribotos socialinės, moralės ir ribotos inteligencijos, yra šiame vietinių gyventojų spekuliacijos tarpininkavime pasinėję ir neretais pralobės...

Etiniu pozitūru spekuliacija yra inkriminuojas dalykas. Kaž su ja prasideda, tas save nuvertina.

Partijos lyderis nustoja tokiu būvę, kai jis atsiduria nešvaraus biznio šėšeliuose. Joka žmogus su inteligencija, socialine sąžine, orumu, garbe ir užsietišku išdidumu, i spekuliaciją nesileidžia, nes tokiose asmenybėse pirmąją ne galūs pralobimo neteisėton antisocialinės sąskaitos apetitai, o tie taurieji žmogiskieji ir žmoniškieji principai, socialinė atsakomybė, garbės ir moralės atsakingas pajautimas. Tada yra dalykai, su spekuliaciniais apetitais nesuderinami. Todėl spekuliuoją (nešvaria šio žodžio prasme) asmenys juoda apie save diagnozė, kad jie čia pamirėję minimaliniam inteligentui būtinų dvasinio orumo ypatybių nebūti ir todėl taip save nuplikę eina nelyginant griautiai per bendruomenės gyvenimą visus padorios efektus žviesuolius nuo savęs atgrąsydami. Skaičius tokių lygiai mažas, kaip menkas yra ir jų minėtasis kvalitetas. Bet užtat čia ir slypi kita nelaimė, kuri įkvepia ir drąsos, man ši klausimą kelti besinaudojant spekuliantų prieš 100 000 1 titulu...

Tokio degeneruoto kvaliteto piliečių rankose, kapitalas yra labai pavojingas. Yra sena tiesa, kad ir, atsiprašant, tūlas bastards su kapitalu ar ant kapitalo atsisėdęs lošia

rolę ir daro įtaką proporcingą jo kapitalinei galybei. Ir šių nusispekuliavusių tipelių tarpe yra tokių, kurie vieną ranką įsineję į juodą kišenę su nesuvokiamu žulumu taria: „nu, profesoriau, kaip tau einasi...“ Profesorius, žinoma, nežino ką sakyti. Tai yra kuklus pavyzdėlis, kur pretenduoja ta nusisusi miesčioniškoji galerija, kuri mūsųose maišosi, piktnaudžiauja lietuvių inteligento varde ir skverbiasi į tuos vadovybių postus, kuriuose geriausiai yra naikinti ir teršti mūsų inteligentijos išstėmimo misijai. Mes jau turim vieną kitą pavyzdėlį, kur toji juodų kišenių galerija dvimečiais finansavo, papirkinėjo ir rėmė veiksmus nukreiptus prieš subatancinius mūsų siekimus ir išleidami astronomiškas sumas ir vertybes. Tokio elemento kilimas ir veržimasis į L.T.B. lemiančias įtakas arba veikimas iš „užnugario“ yra pats pražūtingiausias mūsų bendruomeni. Idealinis ir intelektualinis „kumštis“ nebūna su ta juoda galerija jokiam kompromise. Juodoji galerija visuomet naikina jai kenkiantį idealistinį elementą ir tuo būdu žudys dvasinio gyvastingumo pradą mūsų bendruomenėje. Sioji neskaitytoji miestionių galerija niekuomet nepasizymėjo etika ar moraline bei socialine atsakomybe. Ji nesivaržo su jokiomis priemonėmis ir naikina su juoda sąžine ir juoda kišene kiekvieną, kuris šiai nusisusi galerijai nesimiko, nesilanksto, o laikosi tų principų ir elgesio, be kurio mūsų inteligentijos išstėmimo misija prieiti prie apgailėtino liasko, pastatant visą mūsų šviesuomenės išeiviją kaltinamųjų suole...

Štai yra vienas spekuliacijos pražūtingasis aspektas, labiausiai atkreipias dėmesį. Apie juoda kišenę telkias juodos sąžinės, o kur susitelkia juoda sąžinės, ten susitelkia juoda jėga ir juodi siekimai, nešvarūs užsiangažavimai ir to viso pasekoje, nešvarios pasekos, kurios neteisingu masu angažuoja mūsų visuomenės ir inteligentijos etiketę ir vertę.

Mūsų siekimas yra išlaikyti mūsų inteligentijos vertę jai tinkamoje aukštumoje, išaugoti mūsų tautos dvasinės substancijos garbę ir inteligentijos išeivijai svetimojo žemėje. Su tuo mūsų siekimu niekada nesutapo ir nesutaps spekuliaciniai apetitai ir iš tų apetitų prasimusį reiškinį. Tada ir yra idealistinis blokas pastatytas nedviprasmiškai susirūpinime, kaip tą juodą galeriją, veikiantį po mūsų garbės ir inteligencijos piktnaudžijimu, sunaikinti. Tai nėra lengva, nes kas pripažįsta idealizmą ir moralę, tas pripažįsta ir kovą naudojamą ir leistiną ar neleistiną priemonių ribas. Kovoti nesilaikant jokios etikos, jokios garbės, jokios moralės, o tesilaikant tik juodų apetitų, yra „lengva“, lengva yra tuo

keliu ir „laimėti“... Mes nesileidžiame i konkrečią spekuliacinę techniką ir nebandome analizuoti „spekuliacinės kazuistikos“, nes tatau yra priežiūros organų reikalas, kurie vieni gali išvesti linijas ir skiriamąsias tarp spekuliacijos laipsnių, didumo, prasikalstamumo ir tt. Mes koncentruojames ties principu, kad spekuliacija yra atmestina, kaip bendruomenės vėžys ir bacilų lizdas. Mes nenorime būti nei klaidingai suprastai, nes mes to spekuliacijos fakto nebendriname mūsų visumai, o apie jį kalbame, kaip apie juodą gulęją, atsieit, nuošalų lizdą, mažą gemalą, nubirusį nuo mūsų visumos, mūsų siekimų, inteligentijos misijos. Bet ir tas lizdas yra mums erškėtis akyje ir mums akis išsiplauti, kad ir nuo neskaitytųjų dulkių, yra orumo ir dvasinės didybės postulatų.

Toji juodoji spekuliantų galerija, mūsų bendruomeni jokių objektivių idealistinių nuopelnų neturi. Visas jos „nuopelnas“, kad ji čia ar ten pabūna „baliaus šeiminkais“, ar kokio „pobūvio rengėjais“... Tokia „naudą“ yra labai pripuola ir ji neišperka tu idealistinių nuostolių, kurie plaukia iš tos galerijos spekuliacinių apetitų.

Spekuliantų galerija dengiasi po savitarpinės pagalbos skraiste. Mes skiriame savitarpinį pasitarinimą etiška ir socialiskai leistose ribose, bet tatau nereiskia, kad ta tremtiniška būtenybė būtų galima išpirti ar pateisinti kvalifikuotai nešvarius pralobimo apetitus. Daugely vietų jau viešuose susirinkimuose buvo nutarimų tuo elemento atsikratyti, bet tatau vis tēra pusiau priemonės, kurios šios juodos galerijos nejudina. Jie tokiomis progomis padidina savo juodas investicijas sunaikinimui asmenų ir jų suprovokavimui ir savo lupikavimus tęsia toliau. Tautiečių pagalba jiems neegzistuoja, o egzistuoja degeneruoti antisocialiniai kišenių prisipildymai, nors ir sąskaiton tų pačių tautiečių, vargo, vaikų ašarų, ar kitų panašių dalykų. Todėl visas tokias kaukes ir priedangas tenka nuimti ir tą juodą, mus kompromituojančių apetitų galeriją iš visų ir iš kiekvienos kolonijos ar lagerio išmesti, kaip nereikalingą priedą. Mums visuomet yra galima žmonių ir gaila lietuvių, bet mes negalime

gailėtis piktų, mus murzinančių darbų ir mus kompromituojančių reiškinų. Mes turime vieni kitų gailėtis visuose savo ištėmimo misijos siekimuose. Kai tokia galerija nebesigaili mūsų vardo, mūsų substancinę vertę angažuojančios garbės, tatau nebėra galimybės, gailėtis ir piktų šių apetitų. Darydami skirtumą tarp pikto darbo ir žmogaus ar lietuvių, mes stovime su gražiausiu humaniskumu už lietuvių ir žmogų, ir su aštriausiu peiliu šiems piktiems apetitams, kurie tetar nauja tik dvasiskai apskurusiai miesčionių galerijai.

Siais žodžiais mes nenorime niekam pikto ar nesekmių, o tenorime tik prisidėti prie mūsų inteligentijos vardo ir garbės gynimo, kurio už jokių apetitų galeriją aukoti negalime. Tą turi suprasti ir spekuliantai, ir visi šviesūs tautiečiai unisonu kovoją už pagrindinius mūsų išeivijos siekimus, mūsų idealistinį iškilmą ir mūsų išstėmimo misijos pasisekimą

Dr. Bonifacas Ramanauskas

DP pr'evartos gr'zinimui nenaudos, tik bus valymas

Londonas. D. Britanijos valstybės ministris Vokietijos reikalams, atsakydamas i klausimą dėl DP likimo, Zem. Rūmuose, davė sekantį paaiškinimą: Britų vyriausybė dedanti ir dėsianti visas pastangas paraginti išvietintuosius tuojau grįžti i savo kraštus. Yra vilties, jog dauguma tokiame raginimui paklūs. Prievartos, remiantis JT nutarimu, nebūsią daroma. Tie, kurie atsisakys grįžti, išvalius, būsią ir toliau tarptautinės organizacijos globojami, kuriai ir D. Britanija prisidėsianti. Britų okupaciniai organai iš savo pusės viską padarysią, kad tokiom liksenom nesudarytų didesnį sunkumą apsirūpinant darbu, negu vokiečiams, o taip pat žiūrėsią, kad jiems būtų teikiamos visos vokiečių socialinių įrengimų pirmenybės ir ne mažesnės maisto normos, iki jie galės būti, kur nors kitur įkurti. Bus palaikomos visos DP kultūrinės ir socialinės institucijos, kiek jos nesikią i politiką ir neagituos prieš repatriaciją.

Triguba šventė Hamburgo Pabaltijo Universitete

Norėdami tinkamai paminėti Vasario šešioliktosios šventę Universitete lietuvių studentai susirūpino dar tebegyvendami Hamburge. Tada buvo sudarytas ir šventės ruošimo komitetas, kurin įėjo profesūros ir studentų atstovybės atstovai. Tačiau patią sukaktį jau teko paminėti naujose patalpose Pinneberge, kur tik neseniai Universitetas įsikūrė.

Šventės minėjimo ruošime gausiai dalyvavo įvairių fakultetų studentai, vieni vienokių, kiti kitokių darbu prisidedami. Lietuvių gyvenamasis blokas buvo gražiai dekoruotas Gedimino stulpais (iš vainiku), ir Vytimi, o prie centrinių vartų, šalia nuolatos kabančių D. Britanijos ir Hamburgo Pabaltijo U-to vėliavų suplėvėsavo trispalvė.

Vyko triguba šventė: buvo minima Dr. J. Basanavičiaus mirties sukaktis, Vasario šešioliktoji ir 25 m. Kauno Universiteto gyvavimo sukaktis.

Vasario šešioliktosios išvakarėse — vasario 15 d. prof. Vaclo Biržiška skaitė paskaitą apie Dr. J. Basanavičių, plačiai nušviesdamas gausiai susirinkusiai auditorijai jo nuopelnus mūsų tautos nepriklausomybės atstatyme.

Vasario šešioliktoji pradėta pamaldomis neseniai įrengtoje koplyčioje. 13 val. Pinneberg miestelio „Cap Polonia“ salėje įvyko iškilmingas minėjimo aktas ir koncertas. Čia susirinkus gausiai lietuviams studentams, profesūrai ir kolegoms studentams bei profesoriams kitų tautybių, minėjimas buvo pradėtas lietuvių Tautos himnu. Minėjimą atidarė Hamburgo Pabaltiečių U-to, lietuvių rektorius prof. Manelis, savo žodyje primindamas susirinkusiems 1918 metų vasario šešioliktosios reikšmę.

Plačiau apie Vasario šešioliktoją kalbėjo Vilniaus Universiteto rektorius prof. M. Biržiška. Jis plačiai nušvietė sąlygas, kuriomis gimė ir klestėjo 1918 metų vasario šešioliktosios idėja, nurodydamas Lietuvos kultūrinis, ekonominis ir kt. sričių laimėjimus per laisvo ir nepriklausomo gyvenimo laikotarpį. Dainos žodžiais, tariant, anot prelegento, „iš to mažo krūmačio išaugo didis medafis“, kuris klestėjo ir šakojosi lietuviškosios žemės syvų remiamas ir puoselėjamas. Vasario šešioliktosios akto darbas dar nebaigtas, jis esąs tik nutrauktas. Ji dar tęs visa lietuvių tauta naujos Vasario šešioliktosios prisikėlimo ryto blaūkianti.

Kauno VDU 25 metų gyvavimo sukakties proga kalbėjo VDU rektorius prof. Graurog-

kas. Jis pasidalino įspūdžiais apie VDU darbą ir reikšmę Lietuvos nepriklausomybės atstatyme ir tolimesniame jos įtvirtinime. Vilniaus ir Kauno Aukštieji kursai per 2 metus paruošė branduolį būsimiems Lietuvos universitetams. Kauno U-tas įsteigtas 1922 m. vasario mėn. 16 d. Pasirenkant šią Universitetą įsteigimui data, kaip tik norėta labiau pabrėžti Universiteto reikšmę naujai atsikuriantios Lietuvos gyvenime. Universitetas savo darbu pastūmėjo pirmyn Lietuvos gamtos, tautos praeities, liet. kalbos ir kt. mokslų ir paruošė daug kvalifikuotų darbuotojų, reikalingų mūsų valstybei. Per tą neilgą savo gyvavimo laikotarpį U-tas yra Lietuvai davęs apie 4.000 inžinierių, gydytojų, mokytojų, teisininkų, ekonomistų ir kt., sukurdamas tokias įstaigas, kaip, pvz., U-to biblioteką, Botanikos sodą, Medicinos F-to klinikas, Techn. F-to Medžiagos atsparumo tyrimo laboratorijas ir kt.

Po šios paskaitos Hamburgo Pabaltijo lietuvių studentus ir profesūrą sveikino Hamburgo Pabaltijo u-to rektorius prof. Gublis, kurio sveikinimo laiška, perskaitė prof. Manelis. Sveikinimų buvo gauta ir iš estų, bei latvių rektorių ir studentų atstovybių. Sveikinusieji priminė bendrą nelaimingą Pabaltijo tautų likimą, pabrėždami, kad Vasario šešioliktosios šventė esanti kartu visų trijų tautų šventė, nes jos visos trys gyvenančios laimės ir nepriklausomybės troškimu.

Koncerto programą atliko specialiai iš Augustdorfio (prie Detmoldo) atvykę lietuvių Tremtinių opros kolektyvo nariai: Vilniaus ir Kauno operų solistai Juzė Augaitytė ir Ipolitas Nauragis, akomponuojant Kauno D. teatro koncertmeisteri S. Paleček-Levickienė.

Vakare, nesant didesnių patalpų, buvo atsisakyta nuo bendros vakarienos, dalyvaujant visiems U-to lietuviams. Todėl paskirai kambariais susimetę studentai su profesūra, prie kuklių DP davinio užkandžių jaučiai praleido Vasario šešioliktosios vakarą, pasikalbėdami. Studentus jų kambariuose tą vakarą aplankė faktinasis U-to reikalų tvarkytojas — Unrra Team 289 Pr. Welfare Officer R. C. Ryggie. Jis, lydimas prof. Manelio, pabuvojo studentų tarpe, pasikalbėdamas su jais ir pasiklausydamas jų dainų. Be to, jis atsiuntė lietuvių tautinei grupei laiška, kuriame sveikina lietuvių nepriklausomybės šventės minėjimo progą, linkėdamas ateityje šią sukaktį minėti savo tėvyneje. S. N.

VASARIO 16 ATZYMĖTA TAUTODAILĖS PARODA

Dillingeno Lietuvių Tremtinių Bendruomenė Vasario m. 16 dieną atžymėjo tautodailės parodą, tuo pabrėždama visai gyvenamajai aplinkumai, o taip pat ir savo globėjams, kad lietuvių tauta turi giliai ir savitą tautinės dailės ir meno tradicijas nemenkesnes už kitas tautas; kad ir nors gyvenama sunkias tremties dienas, bet nenuleidiama rankų, dirbama savo ir savo tautos asmenybei reprezentuoti, išnaudojant kiekvieną, kad ir sunkiausią, progą.

Vasario 16 d., dalyvaujant gausiam būriui kviestinės ir vietos visuomenės, L.T.B. komiteto pirmininkas J. Valukonis pažymėjo, kad lietuvių, norėdami atžymėti Vasario 16 dieną, daugiau ją įprasminėti, surengė šią parodą, kuri labai vaizdžiai kalba apie šios tautos nenugalimą ryžtumą ir kovą už savo teises, pakvietė vietos Unrra atstovą Mr. Crockett šią parodą atidaryti. Mr. Crockett savo kalboje palinkėjo, kad mūsų siekimai galimai greičiau išsipildytų — kad galimai greičiau sugrįžtume į Nepriklausomą ir Laisvą Lietuvą. Esą, ši paroda rodo, kad mūsų nuostata toli i priekį.

Dailininkas A. Rukštelė, parodos komiteto pirmininkas, dėkodamas padėjusiems šią parodą paruošti, ypač dėkojo: p.p. dipl. inž. St. Statkevičiūtei, dipl. inž. archt. V. Svipui, Simkevičiūnei, Macevičiūnei, Gleveckaitei ir kt.

Parodai, kuri užtruko visą savaitę (nuo Vasario 16 iki 24 d.), buvo išstatyta 600 eksponatų; daugybė vertingų eksponatų, ypač iš tautodailės, negalėjo pasirodyti dėl ankštumo patalpų. Daugiausia buvo išstatyta tautinių rūbų, tautinių juostų, megstukų, įvairių medžio, gintaro ir odos dirbinių, beto, paveikslų, lėlių, trys Lietuviškų sodybų modeliai, Kleinkoetzo Lietuvių kryžiaus modelis, kuris praėitą rudens ten buvo pastatytas,

tremtinių spaudos ir knygos, lietuviškų pinigų, pašto ženklų pavyzdžių ir kt.

Tautodailės eksponatai daugiausia yra atsiųžti iš Lietuvos, medžio ir odos dirbiniai jau tremtyje pagaminti.

Vertas dėmesio spaudos skyrius, kuris sudarė 218 įvairių lietuvių tremtinių leidinių, pasirodžiusių jau tremtyje. Tai daugiausia įvairūs periodiniai spaudos leidiniai, knygos ir kt. įvairių stovyklų sien. laikraščiai.

Parodos komitetas geriausius tautodailės darbus įvertino premijomis.

Pirmąją premiją gavo dipl. inž. archt. St. Statkevičiūte už lėles taut. drabužiais, II-ją prem. už Lietuviškos sodybos modelį, irgi ta pati dipl. inž. St. Statkevičiūte, III-ją premiją V. Gublienė už megstuką, III-ją prem. E. Bludnikui už šachmatukus, kurie buvo padaryti labai meniškai tik su peiliu; III premija Poškienė G. už megstuką; moksleivis A. Grigaitis už lietuvių sodybos modelį ir kt. Paroda buvo visų didelio dėmesio centre. Neatsilikti ir Dillingeno vokiečių visuomenė, kuri ypač domėjosi lietuvių tautodailė.

Vasario 16 d. šventė Dillingene, buvo pradėta Vasiliūno koncertu, įvykusi šventės išvakarėse, kuris išpildė daugiausia jau tremtyje lietuvių kompozitorių sukurtus kūrinius. Vasario 16 diena buvo pradėta vėliavų pakėlimu; po to sekė mokinų ir suaugusių (dvie jose bažnyčiose) iškilmingos pamaldos, 15 val. įvyko tautodailės parodos atidarymas, 16 val. įvyko miesto teatre iškilmingas 16 vasario minėjimas. Iškilmingo posėdžio metu buvo paskaitytos dvi paskaitos: A. Sabaliauskas „Vasario 16 d.“ ir mokytojas Bortkevičius „J. Basanavičius“. Po paskaitų įvyko koncertas, kurio programą atliko sol. Bakūnas ir Peškienė, ir vyrų choras, vedamas Starkos. Vakare stovyklos salėje su dideliu pasisekimu praėjo vaidinimas „Apleistoje sodyboje“.